

Inleiding

Het jaar 2004 was er één vol vernieuwing voor de Liga voor Mensenrechten. Sinds 1 januari 2004 heeft de Liga voor Mensenrechten een nieuwe voorzitter, Jos Vander Velpen. Ook het personeelsbestand werd vernieuwd. Twee nieuwe beleidsmedewerkers en één administratieve medewerker gingen in 2004 aan de slag.

De vernieuwing van het beleidsteam stelde enkele problemen. Er was een vrij gebrekkige doorstroming van informatie, aangezien de oude beleidsmedewerkers vrijwel allemaal vertrokken waren op het moment van de indiensttreding van de nieuwe en een systeem van archivering en verslaggeving nog onvoldoende op poten stond. Dit betekende dat de nieuwe beleidsmedewerkers een groot deel van 2004 hebben moeten besteden aan dossieropbouw. De overgang van voorzitter en beleidsteam vergde sowieso een zekere inlooperperiode.

2004 was ook het jaar van een zeer betekenisvolle gerechtelijke uitspraak. Op 21 april 2004 veroordeelde het Gentse Hof van Beroep drie aan het Vlaams Blok gelieerde vzw's. Deze rechtszaak was door de Liga voor Mensenrechten en het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding aangespannen. De veroordeling werd op 9 november 2004 bevestigd door het Hof van Cassatie. Deze belangrijke gebeurtenissen waarbij de Liga van zeer nabij betrokken was, eiste uiteraard veel aandacht en tijd op.

De energie en tijd die gestoken werd in het inwerken van het nieuwe personeel, in de dossieropbouw en in de werkzaamheden rond de uitspraak in het Vlaams Blok proces, maken dat een aantal zaken die in het projectplan 2004 voorzien waren, niet uitgevoerd zijn. Op het gebied van organisatieversterking zijn een aantal aanzetten gemaakt, maar een systematisering en het uitwerken van kwaliteitssystemen zal in 2005 verder moeten worden uitgewerkt. Enkele thema's zijn gesneuveld ten koste van een aantal zaken die opgedrongen werden door de actualiteit. Deze thema's zullen in 2005 evenwel opnieuw opgepikt worden.

De Liga voor Mensenrechten heeft in 2004 een zeer bewogen jaar achter de rug. De vernieuwing van de ploeg was een zeer grote uitdaging. Inmiddels is de vernieuwing van het beleidsteam compleet, nu in 2005 nog een voltijdse en een halftijdse beleidsmedewerker van start zijn gegaan. De trein werd in 2004 op gang getrokken en zal ongetwijfeld in 2005 op volle snelheid komen!

Campagne 2004

Inleiding

In het projectplan 2004 wordt het thema ‘overlast’ als campagnethema naar voor geschoven. Het thema ‘overlast’ wordt door de Liga opgevat/geplaatst in het verlengde van het toenemende veiligheidsdenken. Aandacht zou onder meer uitgaan naar subthema’s zoals overlasttaks, overlastmanagers, gemeentelijke administratieve sancties. De Liga stelde zich tot doel om de invullingen die het begrip ‘overlast’ krijgt in kaart te brengen, om de verscheidene maatregelen die er getroffen worden om overlast tegen te gaan te inventariseren, en om een aantal problematieken die er het gevolg van kunnen zijn bloot te leggen. Vervolgens wilde de Liga op basis daarvan de beleidsmakers interpellieren, de bevolking sensibiliseren en alternatieven aanreiken. Concreet werd een jaarplanning opgesteld, die diende uit te monden in een studiedag en een publicatie.

De beleidsmedewerkers die het campagnethema hebben bepaald en de planning hieromtrent hebben uitgewerkt, hebben in de eerste helft van 2004 allemaal de Liga verlaten. De informatiedoorstroming was uitermate beperkt. De nieuwe beleidsmedewerkers konden bijgevolg geen beroep doen op het voorbereidende werk van hun voorgangers. Het nieuwe beleidsteam wil rond de problematiek van overlast een werking uitbouwen, maar vindt het thema zoals opgevat voor de campagne te alomvattend. De organisatie van de studiedag werd, na overleg met academici die zich met het thema bezighouden, als niet haalbaar bestempeld. In 2004 werden er dan ook slechts kleinere deelaspecten behandeld. In 2005 zal het thema verder aan bod komen.

Activiteiten

Een aanvang werd gemaakt met de dossieropbouw over het thema ‘overlast’. De relevante wetgeving werd opgezocht en geïnventariseerd en enkele praktijken werden geregistreerd. Daarnaast werd reeds contact gezocht met mogelijke geïnteresseerden / partners om in de toekomst mee samen te werken rond dit thema.

Daarnaast werden ook enkele concrete acties ondernomen:

Samenscholingsverbod in Wemmel

Via de Ligue des droits de l’Homme en een bezorgde inwoner werd de Liga op de hoogte gebracht van een politieverordening. In de gemeente Wemmel werd op 17 juni 2004 een politieverordening van kracht, waarin een artikel uit het bestaande politiereglement werd bevestigd dat een verbod stelt op samenscholingen of groepsgewijze verplaatsingen van 5 personen of meer zonder voorafgaande machtiging. Deze verordening kwam er naar aanleiding van overlast door ‘fotosessies ter gelegenheid van huwelijken’. De Liga vond deze maatregel disproportioneel en een voorbeeld van hoe de vrijheid van vereniging wordt ingeperkt ter bestrijding van overlast.

De Liga heeft dan ook, samen met de Ligue, de burgemeester en het voltallige schepencollege van Wemmel aangeschreven over deze zaak. Eveneens werd de provinciegouverneur op de

hoogte gesteld. Deze laatste liet de zaak onderzoeken en verklaarde zich vervolgens akkoord met de kritieken van de Liga's. De gouverneur heeft het Wemmelse gemeentebestuur dan ook aangemaand om het politiereglement opnieuw te bekijken. De Liga zal deze zaak verder opvolgen.

Het Liga-standpunt terzake werd eveneens opgepikt door de lokale pers.

Stadsplan Veilig

Via allerlei kanalen werd de Liga op de hoogte gebracht van een aantal problematische aspecten van het zogenaamde 'Stadsplan Veilig' van de stad Antwerpen. Het plan focust op 'hotspots' en 'hotshots' waaronder 'Balkankinderen' en 'vuilhufters'. Informatie zou onder meer via systematische huiszoekingen worden verkregen. Het is onduidelijk met welk doel en op welke wijze deze informatie wordt opgeslagen en verwerkt.

Het Stadsplan werd grondig bestudeerd en er werd overleg gepleegd met meerdere Antwerpse verenigingen. De Liga heeft contact gehad met de directeur van de bedrijfseenheid integrale veiligheid van de stad Antwerpen en tevens auteur van het Stadsplan. In 2005 zal de evolutie in dit dossier van nabij worden opgevolgd.

Beleidswerk

1. Gevangeniswezen

Inleiding

Algemene doelstelling van de Liga is het vrijwaren van de rechten van gedetineerden en geïnterneerden, en schendingen van die rechten aan te klagen, te voorkomen en op te heffen. De totstandkoming van de Basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden nam aldus een centrale plaats in binnen de werkzaamheden van de Liga omtrent gevangeniswezen.

Verder ging de aandacht van de Liga uit naar het Vlaams strategisch plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, naar de bejegening van gedetineerden (in geval van personeelsstakingen), naar de positie van geïnterneerden in de gevangenissen. De overbevolkingsproblematiek blijft een centrale bezorgdheid: de Liga pleit voor een structurele aanpak (voor zowel instroom als duur van de opsluiting).

De hulp- en dienstverlening aan gedetineerden bleef tot op zekere hoogte behouden, in die zin dat de klachten van gedetineerden belangrijk zijn voor de Liga om haar waakhondfunctie uit te oefenen.

Activiteiten

a) Beleidswerk

De beleidsinitiatieven aangaande strafbeleid en gevangeniswezen werden van zeer nabij gevolgd. De nieuwe beleidsmedewerkers hebben zich in de loop van 2004 sterk in het thema 'gevangeniswezen' ingewerkt. Dit resulteerde in 2004 in een verderzetting van de werking omtrent strafbeleid en gevangeniswezen en een concrete output.

Website en andere fora

Standpunten en persberichten omtrent gevangeniswezen werden, net als de andere Liga-standpunten, op de website gepubliceerd. Vanaf mei 2004 werd *een content management system* ingevoerd, waardoor aanvullingen aan de website door de beleidsmedewerkers kunnen doorgevoerd worden. Dit liet de Liga toe om haar standpunten onmiddellijk digitaal ter beschikking te stellen.

Naar aanleiding van aanhoudende stakingen van het gevangenispersoneel verzond de Liga een persbericht i.v.m. de bejegening van gedetineerden, die bij stakingen veelal in het gedrang komt. Voorts volgde de Liga op de voet de totstandkoming van de Basiswet. Hierover werd meermaals gerapporteerd via de website, de elektronische nieuwsbrief en in onze tijdschriften (Fatik en Tijdschrift voor Mensenrechten). In het kader van het Netwerk Samenleving & Detentie werd via de pers gecommuniceerd over deze wet (zie *infra*).

Tot slot kwam het thema gevangeniswezen ook aan bod tijdens een persconferentie van de Liga m.b.t. de aanbevelingen van het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties en tijdens een informatievergadering ten behoeve van de federale parlementsleden.

Campagne armoede & detentie

De campagne ‘Gevangen in Armoede’, waar de Liga als partner van Welzijnszorg aan heeft meegewerkt, werd positief geëvalueerd. De campagne heeft immers bij de publieke opinie heel wat weerklank gekregen.

De contacten met Welzijnszorg worden verder onderhouden door middel van de aanwezigheid van Welzijnszorg op de Algemene Vergaderingen van het Netwerk Samenleving & Detentie.

Fatik, tijdschrift voor strafbeleid en gevangeniswezen

De samenwerking met Politeia werd in 2004 verdergezet. De onafhankelijke redactie van Fatik bleef de evoluties op het vlak van strafbeleid en gevangeniswezen op de voet volgen. Zo werd onder meer aandacht besteed aan : de commissie Holsters (de externe rechtspositie van gedetineerden), de Basiswet (de interne rechtspositie van gedetineerden), de autonome werkstraf, de voorlopige invrijheidstelling, enz.

Netwerk Samenleving & Detentie

Het Netwerk Samenleving & Detentie is een ontmoetingsplaats voor organisaties en personen die zich betrokken voelen bij de problematiek van de Belgische gevangenis. Het ijvert voor een hervorming van het gevangeniswezen, een duidelijke regeling van de rechtspositie van de gedetineerde, een humanisering van de gevangenisstraf en een zinvolle invulling van de detentie gericht op reïntegratie en herstel.

De banden met het Netwerk Samenleving & Detentie werden sterk aangehaald. De Liga is Een actieve deelnemer aan het Netwerk en heeft in de tweede helft van 2004 tevens het secretariaat van het Netwerk overgenomen. Dit omvat onder meer het bieden van logistieke en inhoudelijke ondersteuning, het organiseren van de vergaderingen en de verslaggeving ervan, enz.

De totstandkoming van de Basiswet was ook voor het Netwerk Samenleving & Detentie een van de belangrijkste thema's. Vertegenwoordigers van het Netwerk Samenleving & Detentie hebben een tussenkomst gedaan tijdens een hoorzitting in de Kamercommissie Justitie. Verder heeft het Netwerk, zowel naar de parlementsleden als naar de publieke opinie toe, haar standpunt m.b.t. de Basiswet verspreid.

De vorming van een nieuwe Vlaamse regering was voor het Netwerk de aanleiding om de nieuwe ministers te wijzen op het belang van de verderzetting en uitbreiding van het Vlaams strategisch plan voor hulp-en dienstverlening aan gedetineerden.

Tot slot werden de contacten met de Réseau pour une réforme globale de régime carcéral belge verstevigd.

Netwerk Internering

Het Netwerk Internering is een multidisciplinair forum samengesteld uit zoveel mogelijk betrokken partijen en ervaringsdeskundigen inzake de interneringsproblematiek uit het Vlaamse landsgedeelte. Het forum beoogt beleidsondersteunend en beleidskritisch te interveniëren bij de huidige en toekomstige ontwikkelingen inzake internering.

Het Netwerk Internering heeft een interventie gedaan naar de minister van justitie toe m.b.t. de plannen voor een nieuwe instelling voor geïnterneerden. De minister reageerde positief en deelde mee ook in de toekomst open te staan voor suggesties. De Liga verzorgt het secretariaat van het Netwerk Internering (organisatie van vergaderingen, verslaggeving en coördinatie).

Basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden

De totstandkoming van de Basiswet werd door de Liga van zeer nabij gevolgd, voornamelijk in samenwerking met het Netwerk Samenleving & Detentie

Op 3 maart 2004 vond in de Kamercommissie Justitie een hoorzitting plaats met vertegenwoordigers van de Réseau pour une réforme globale du régime carcéral belge, van het Netwerk Samenleving & Detentie, van de Liga voor Mensenrechten en de Ligue des droits de l'Homme, van het observatoire internationale des prisons en met professor Kelk (Universiteit Utrecht).

Hans Claus nam het woord namens de Liga voor Mensenrechten en legde vooral de nadruk op de overbevolking in de gevangenissen; de opstelling en de uitvoering van de basiswet inzake de rechtspositie van de gedetineerden; het vraagstuk van de opvang en de behandeling van de geesteszieke gedetineerden.

Peter Janssen en Tina Demeersman waren aanwezig om het Netwerk Samenleving & Detentie te vertegenwoordigen. Zij focusten op de situatie van rechteloosheid die tot dan toe leefde binnen de gevangeniswanden en op de link tussen armoede en detentie.

Samen met de Réseau pour une réforme globale de régime carcéral belge werkte het Netwerk Samenleving & Detentie vervolgens actief verder rond het Voorstel van Basiswet. Zo werd onder meer een overlegvergadering met prof. Lieven Dupont, de bezieler van de Basiswet, belegd. Mede op basis hiervan werd een nota met begeleidende brief verzonden naar de leden van de Kamercommissie Justitie om hen te wijzen op enkele belangrijke pijnpunten. Deze werden eveneens door middel van een persbericht bekendgemaakt. De kritieken van het Netwerk Samenleving & Detentie en de Liga vonden weerklank in de media.

Op donderdag 2 december '04 werd de Basiswet eindelijk gestemd in de plenaire vergadering van De Kamer: een mijlpaal in de Belgische penitentiaire geschiedenis.

b) Dienstverlening aan gedetineerden / watchdogfunctie

De Liga ontvangt regelmatig brieven van gedetineerden. Vaak hebben de brieven betrekking op klachten over de behandeling in de gevangenis, over hun rechtzaak of het verloop van het onderzoek, problemen met transfers, uitgangspersmissies, bezoeken, of werk in de gevangenis. Een substantieel aantal brieven is afkomstig van geïnterneerden.

In het algemeen besliste de Liga om individuele dienstverlening af te bouwen. Het is echter zo dat veel gedetineerden de Liga als laatste redmiddel zien en dus moeilijk doorverwezen kunnen worden. Bovendien zijn de klachten dikwijls zeer interessant als signaal om bepaalde problemen en pijnpunten in de Vlaamse gevangenissen bloot te leggen.

In 2004 werd een begin gemaakt van een registratie van de binnengekomen klachten. De systematisering hiervan wordt in de toekomst verdergezet, zodat het overzicht van klachten bruikbaar wordt om dossiers op te maken of te staven. Het klasement van de brieven en onze antwoorden laat eveneens toe om sneller en efficiënter de nieuwe klachten te behandelen (voorbeeld/standaardantwoorden).

2. Terrorismebestrijding en opsporingstechnieken

Inleiding

De Liga wil voornamelijk wijzen op het spanningsveld tussen mensenrechten en bepaalde regelgeving die in het kader van openbare veiligheid en terrorismebestrijding wordt genomen. De Liga volgde de ontwikkelingen op Europees en Belgisch niveau, waarbij nieuwe regelgeving en praktijken geïnventariseerd werden.

Activiteiten

Antiterrorismewet

Op de Raad van Bestuur van 3 mei 2004 werd beslist om samen met de Ligue des droits de l'Homme en het Syndicat des avocats pour la démocratie de Wet van 19 december 2003 betreffende terroristische misdrijven aan te vechten bij het Arbitragehof. Paul Bekaert, lid van de Raad van Bestuur, treedt op als advocaat voor de Liga in deze zaak. Deze wet zet een kaderbesluit van de Europese Raad om in Belgisch recht en voorziet in een aanzienlijke verhoging van de straffen wanneer een misdrijf als terroristisch wordt gekwalificeerd. De definitie van een terroristisch misdrijf is echter te vaag geformuleerd, zodat het onduidelijk is wat als terroristisch wordt beschouwd en dus merkkelijk zwaarder wordt bestraft.

De beslissing om deze gerechtelijke procedure op te starten werd via een persbericht bekendgemaakt.

Bijzondere opsporingsmethoden (BOM)

Ook tegen de wet van 6 januari 2003 betreffende de bijzondere opsporingsmethoden en enige andere onderzoeksmethoden hebben de Liga voor Mensenrechten, de Ligue des droits de l'homme en het Syndicat des avocats pour la démocratie hadden samen een beroep bij het Arbitragehof ingediend. Het Arbitragehof volgde op een aantal punten de argumentatie van de verzoekers en vernietigde enkele bepalingen uit de bovenvermelde wet. Zo vond het Hof dat bij de 'observatie met gebruik van technische middelen om zicht te verwerven in een woning' en de 'inijkoperatie' niet voldoende waarborgen aanwezig om het recht op bescherming van het privé-leven te garanderen. Ook stelde het Arbitragehof een schending van het recht op een eerlijk proces vast. De wet van 6 januari 2003 voorziet geen toereikende

procedure die een onafhankelijke en onpartijdige rechter in staat stelt om de wettigheid van de opsporingsmethoden te controleren.

Via een persconferentie, de elektronische nieuwsbrief, de website en TvMR werd aan de uitspraak aandacht besteed.

Sensibilisering / informatieverspreiding

Naast de persberichten en de informatie via de website/nieuwsbrief zijn ook leden van de Raad van Bestuur van de Liga op diverse gelegenheden gaan spreken over de pijnpunten en mogelijke gevaren van bepaalde antiterrorismewetgeving. Ook in de elektronische nieuwsbrief en op de Liga-website werd aan dit onderwerp de nodige aandacht besteed.

In De Standaard verscheen een uitgebreid opiniestuk omtrent het Europees Aanhoudingsbevel, van de hand van Jos Vander Velpen, Lode Van Outrive, Paul Bekaert en Hans Lammerant.

3. Interculturele communicatie in rechtbanken

Het onderzoeksproject naar interculturele communicatie in rechtbanken, dat werd uitgevoerd in opdracht van de minister van justitie door UIA, UGent en VUB, werd eind 2003 afgerond. Dit onderzoek is eind december 2004 uitgemond in een publicatie, uitgegeven bij Politeia. Deze publicatie wordt door de Dienst Strafrechtelijk beleid verspreid naar de relevante actoren. Ook de Liga zal ervoor zorgen dat de onderzoeksresultaten breder bekend gemaakt worden.

4. Vlaams Blok / extreem-rechts

Inleiding

Het Hof van Beroep in Gent veroordeelde op 21 april 2004 drie vzw's die aan het Vlaams Blok zijn gelieerd. Zij werden veroordeeld voor hun steun aan een organisatie die systematisch aanzet tot haat, geweld en discriminatie ten aanzien van allochtone gemeenschappen in ons land. Dit was een langverwacht en uitermate belangrijke uitspraak en een grote overwinning voor de Liga. Samen met het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding heeft de Liga immers meerdere jaren aan deze rechtszaak gewerkt.

Op 9 november 2004 heeft het Hof van Cassatie de uitspraak van het Gentse Hof van Beroep over de hele lijn bevestigd.

Activiteiten

Na beide uitspraken werd een persbericht verstuurd en werd een samenvatting van de arresten via email en op zeer ruime schaal verspreid. De arresten zelf werden op de Liga-website ter beschikking gesteld. Informatie werd verstrekt aan wie vragen had over de inhoud of de gevolgen van de uitspraken. Tot slot kwam het arrest van het Gentse Hof van Beroep in het juni-nummer van het Tijdschrift voor Mensenrechten uitgebreid aan bod in een

dubbelinterview met Matthias Storme (KULeuven) en Jos Vander Velpen (voorzitter Liga voor Mensenrechten en advocaat op het proces) en in een artikel van Dirk Voorhoof (UGent).

De Liga ontving tijdens de Gentse feesten, samen met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, de ‘Prijs voor de Democratie 2004’.

Debatten

Naar aanleiding van deze arresten heeft de Liga twee debatavonden georganiseerd. Beiden kunnen als zeer geslaagd worden beschouwd, zowel kwantitief (opkomst) als kwalitatief (inhoud debat).

Het eerste debat vond plaats op 25 februari 2004 op de Stadscampus van de Universiteit Antwerpen en werd in samenwerking met de studentenvereniging Sofia georganiseerd. De deelnemers waren Dirk Voorhoof (UGent), Johan Leman (KULeuven en voormalig directeur CGKR), Stefan Sottiaux (UA en advocaat) en Jos Vander Velpen (advocaat en voorzitter Liga voor Mensenrechten). Dirk Leestmans (VRT) modereerde het gesprek. Centraal stond de vraag of een juridische aanpak van racisme en discriminatie wenselijk en haalbaar is of dit veeleer een aanslag op de vrije meningsuiting uitmaakt. Een tweede debatavond werd georganiseerd in de aanloop naar de uitspraak van het Hof van Cassatie. Het debat, georganiseerd in samenwerking met Studenten tegen Racisme, ging door aan de Gentse Universiteit op 27 oktober 2004. Naast Dirk Voorhoof en Jos Vander Velpen waren deze keer ook twee politici uitgenodigd, Jos Geysels (Groen!) en Frank Beke (SP.A). Frank Stappaerts leidde alles in goede banen. Dit debat had vooral de betekenis en de gevolgen van het Vlaams Blok-proces als onderwerp.

Petitiocampagne ‘Vrije meningsuiting stopt waar racisme begint’

Na de veroordeling van de Vlaams Blok vzw's door het Gentse Hof van Beroep, startte de Liga voor Mensenrechten een petitiocampagne onder de noemer ‘Vrije meningsuiting stopt waar racisme begint’. Hiermee wilde de Liga de steun voor het arrest verruimen, aandacht vragen voor de slachtoffers van racisme en erop wijzen dat het Vlaams Blok in geen geval de verdediger is van de vrijheid van meningsuiting. Enkele duizenden individuen en organisaties ondersteunden deze oproep, die vooral via internet en email werd verspreid en eveneens in enkele tijdschriften werd gepubliceerd.

Strategieën tegen extreem-rechts

De Liga voor Mensenrechten nam samen met anderen het initiatief om een breed samenwerkingsverband op te starten tegen extreem-rechts. Een eerste bijeenkomst onder de titel ‘Strategieën tegen extreem-rechts’ vond plaats in Brussel en kon op een grote belangstelling rekenen: de meer dan 300 aanwezigen wisselden van gedachten over hoe de opmars van extreem-rechts te stuiten, hoe actief racisme tegen te gaan, enz. Deze bijeenkomst kende navolging. In de Gentse Vooruit werd opnieuw vergaderd en ook nadien kwam een stuurgroep meermaals samen om enkele initiatieven te concretiseren.

Een van de activiteiten die uit de bus kwam, was de organisatie van manifestaties in verschillende steden op 9 november 2004, de dag van de uitspraak van het Hof van Cassatie. Deze manifestaties vonden een positieve weerklank in de media en ook op straat!

5. VN-Mensenrechtencomité

In 2004 diende België zijn vierjaarlijks rapport over de naleving van het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke rechten voor te leggen aan het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties. Niet-gouvernementele organisaties worden door het Comité opgeroepen om een zogenaamd alternatief rapport op te stellen over de evoluties inzake mensenrechtenbescherming in het betrokken land. De Liga voor Mensenrechten heeft in samenwerking met de Ligue des droits de l'Homme en de Mouvement contre le racisme, l'antisemitisme et la xenophobie (MRAX) een alternatief rapport opgesteld. De bijdrage van de Liga situeerde zich voornamelijk op het vlak van de interneringsproblematiek. Twee collega's van de Ligue des droits de l'Homme kregen de kans om namens de drie organisaties het voor het VN-Mensenrechtencomité in Genève toe te lichten.

Op 5 augustus organiseerden beide Liga's een persconferentie waarop de aanbevelingen van het VN-Mensenrechtencomité aan ons land werden toegelicht en becommentarieerd. Vooral de thema's gevangeniswezen (overbevolking) en racisme kwamen uitgebreid aan bod. In verschillende kranten en op de radio (onder meer in 'De Wandelgangen' op Radio 1) werd aandacht besteed aan het rapport en de reactie van de Liga hierop.

Via onze website en elektronische nieuwsbrief werd het alternatief rapport ter beschikking gesteld en toegelicht.

Eveneens werd een brief verzonden aan de federale parlementsleden om aandacht te vragen voor de aanbevelingen van het VN-Mensenrechtencomité.

6. Overige aandachtspunten

De Liga blijft het belangrijk vinden om de nodige ruimte vrij te maken om op de actualiteit in te spelen. Ook in 2004 heeft de Liga aldus haar reactie gegeven m.b.t. enkele zaken die niet als dusdanig in het projectplan voorzien waren: groepsuitwijzingen per charter (de Liga verstuurd een gezamenlijk persbericht met OCIV), de werkzaamheden van de Commissie Vermeersch (de Liga nam deel aan het overleg van de Commissie met diverse ngo's en reageerde eveneens via de pers), gesloten centra (de Liga ondernam een gezamenlijke actie met de Ligue t.a.v. federale parlementsleden), reactie op de veroordeling vredesactivisten, enz.

Sensibilisering

1. Website

Om efficiënt gebruik te kunnen maken van de website werd een *content management system* ingevoerd. Dit systeem werd in mei 2004 geactiveerd en liet de beleidsmedewerkers toe om vlot en eenvoudig aanpassingen en updates te verrichten. De uitbouw van dit systeem was bovendien aanleiding om de structuur van de website grondig te evalueren en aan te passen. De doelstelling was om op de website inhoudelijk interessant materiaal aan te bieden en bovendien zeer regelmatig voor updates te zorgen, zodat gebruikers geneigd zijn om regelmatig opnieuw een bezoekje te brengen aan de site. Sinds mei 2004 is dit zeker geslaagd: de website vertegenwoordigt momenteel veel beter de werking van de Liga en wordt gemiddeld wekelijks aangevuld.

Het aantal bezoekers kent een positieve evolutie: er is een toename van 14.179 pageviews in 2003 naar 18.864 in 2004.¹ De stijging van het aantal pageviews was vooral merkbaar vanaf april-mei 2004, wanneer het content management system werd ingevoerd en de website dus regelmatig werd ge-update, met een kleine terugslag in de zomermaanden juli en augustus, alsook tijdens de kerstvakantie.

2. Elektronische nieuwsbrief

Sinds mei 2004 verschijnt maandelijks gratis een elektronische nieuwsbrief. Deze nieuwsbrief bevat telkens minimaal één uitgewerkt inhoudelijk artikel, een weergave van de persberichten die de voorbije maand werden verspreid, een agenda en enkele kortere nieuwsberichten. Een kleine greep uit de thema's die aan bod kwamen: het proces tegen de Vlaams Blok – vzw's, het Europees Aanhoudingsbevel, de aanbevelingen van het VN-Mensenrechtencomité, de behandeling van geïnterneerden, de gedeeltelijke vernietiging van de antidiscriminatiewet, het fouilleren van werknemers, de wet op de partijdotaties, de Basiswet gevangeniswezen.

In juni 2004 werd een professioneel mailinglistsysteem ingevoerd. Dit systeem laat toe dat men zelf automatisch kan intekenen op de elektronische nieuwsbrief via de website. In de nieuwsbrief staat tevens een link waardoor de abonnee kan uittekenen indien hij/zij de nieuwsbrief niet langer wenst te ontvangen. Deze automatische afhandeling is tijdsbesparend en geeft de abonnee meer controle.

De invoering van het mailinglistsysteem is gepaard gegaan met een sterke uitbreiding van het aantal abonnees. Dit is onder meer te danken aan de internet-petitie die de Liga organiseerde, waarbij ondertekenaars automatisch konden intekenen om 'Liga-nieuws' te ontvangen. Resultaat is dat het aantal abonnees tegen het einde van 2004 ongeveer 2000 bedroeg.

De nieuwsbrief werd permanent geëvalueerd. Regelmatig werd een oproep gedaan aan de abonnees om opmerkingen, voorstellen en suggesties over te maken. Hiermee werd telkens rekening gehouden bij het opstellen van de volgende edities.

¹ De statistieken zijn gebaseerd op het Nedstat Basic systeem (zie www.nedstat.be)

3. Liga-benefiet

De Liga organiseerde op 15 januari 2004 een benefiet in het S.M.A.K. in Gent, met o.m. optredens van Kloot per W en Bea Vander Maat. De organisatie lag grotendeels in handen van Dany Vandenbossche, een van de bestuurders van de Liga.

Het benefiet werd een groot succes, zeker rekeninghoudend met het feit dat de Liga voor het eerst zo'n evenement organiseerde. De opkomst was zeer goed, de mobilisatie voor het benefiet heeft zeker bijgedragen tot de naambekendheid van de Liga, en bovendien bracht het ook een beetje geld in de la.

4. Prijs voor mensenrechten

Een tiental kandidaten was voorgedragen voor 'Prijs voor Mensenrechten' die jaarlijks door de Liga voor Mensenrechten wordt uitgereikt. De prijs wordt toegekend aan iemand die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt in de bescherming van mensenrechten en democratische waarden. Uiteindelijk viel de keuze op cartoonist Gerard Alsteens, beter bekend als GAL.

De prijsuitreiking die op 12 december 2004 in de foyer van de Muntshouwborg plaatsvond, kan als een zeer geslaagd evenement worden geëvalueerd. Geert van Istendael, Jos Vander Velpen en Rik Van Cauwelaert prezen de scherpe pen en rake cartoons van GAL die al vele jaren aanzetten tot kritisch nadenken over politiek en maatschappij.

Een tweehonderdtal mensen heeft de prijsuitreiking bijgewoond. Ook de media (vooral televisie) heeft aandacht besteed aan de toekenning van de prijs en het werk van GAL.

5. Informatievergadering voor federale parlementsleden

Op 21 oktober 2004 werd door de Liga voor Mensenrechten en de Ligue des droits de l'Homme een informatievergadering gehouden in het federale parlement. Beide Liga's hebben zich voorgesteld en hun belangrijkste beleidsdomeinen toegelicht. De volgende thema's kwamen aan bod: de aanbevelingen van het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties, de strijd tegen discriminatie en extreem-rechts, het immigratie- en asielbeleid, het penitentiaire beleid en de evenwichtsoefening tussen veiligheid en vrijheden. De parlementsleden werden uitgenodigd om met de Liga's over deze thema's van gedachten te wisselen en samen te werken. Vele parlementsleden waren geïnteresseerd in de werking van de Liga's en waren aanwezig op de informatievergadering.

Ook naar aanleiding van specifieke thema's of concrete gebeurtenissen werden federale parlementsleden (hetzij alle parlementsleden, hetzij de leden van bepaalde Commissies) aangeschreven.

Ook na de Vlaamse en Europese verkiezingen heeft de Liga alle nieuw verkozenen per brief gefeliciteerd en uitgenodigd om in de toekomst rond bepaalde thema's informatie uit te wisselen en/of samen te werken.

6. Tijdschriften

De Liga geeft twee tijdschriften uit: ‘Tijdschrift voor Mensenrechten’ (TvMR) en ‘Fatik, tijdschrift voor strafbeleid en gevangeniswezen’. De tijdschriften verschijnen driemaandelijks en hebben een autonome redactie, met een van de beleidsmedewerkers van de Liga als redactiesecretaris. Voor beide tijdschriften werd in 2004 samengewerkt met de uitgeverij Politeia. Voor Tijdschrift voor Mensenrechten werd het contract met Politeia in december 2004 beëindigd, aangezien de kosten voor de Liga financieel niet meer haalbaar bleken.

De Liga zorgt voor de eindredactie van beide tijdschriften en verzorgt eveneens het redactiesecretariaat. De Liga organiseert de redactievergaderingen en zorgt voor de verslaggeving.

Daarnaast worden allerlei acties op poten gezet ter promotie van TvMR en Fatik. Zo kunnen sinds eind 2004 de inhoudstafels en de korte inhoud van de tijdschriften op de Liga-website worden geraadpleegd. De Liga zorgt voor promotie van de tijdschriften via haar elektronische nieuwsbrief, website, op allerlei evenementen, zoals studiedagen, debatten, enz. en biedt ook gratis profexemplaren aan.

7. Dienstverlening / informatieverstrekking

Zeer veel mensen kloppen om diverse redenen aan bij de Liga. De Liga verstrekt informatie aan studenten en andere geïnteresseerden. De Liga wordt eveneens aangesproken door individuen met een mensenrechtelijk probleem. In dit geval verleent de Liga advies, verstrekt de nodige informatie of verwijst de persoon in kwestie door naar bevoegde diensten of instanties. Tot slot verleent de Liga eveneens advies aan en pleegt overleg met andere organisaties.

Een aantal bestuurders of medewerkers van de Liga nemen regelmatig deel aan lezingen, debatten, enz.

8. Ledenwerving

Vanaf de tweede helft van 2004 werd de nodige aandacht besteed aan ledenwerving.

De lidmaatschapscategorieën werden aangepast. Tot 2004 was het zo dat men enkel lid kon worden van de Liga indien men ook een abonnement nam op de tijdschriften. Dit bleek echter voor veel mensen een te hoge financiële drempel. Voortaan is het dus ook mogelijk om lid te worden van de Liga, zonder abonnement op de tijdschriften, voor het bedrag van 5€. De voorstellingsfolder van de Liga werd aangepast en de nieuwe lidmaatschapscategorieën werden vermeld. Daarnaast werd op de website een systeem ingevoerd, waardoor men online kan registreren om lid te worden.

Deze inspanningen hebben ervoor gezorgd dat er 55 nieuwe leden bijkwamen in 2004.

Organisatieversterking

Zoals in de inleiding reeds vermeld, ontbrak het in 2004 nog aan de nodige systematisering op het gebied van organisatieversterking. Dit is voornamelijk te wijten aan de overgang binnen de Liga naar een nieuwe voorzitter en een nieuw beleidsteam.

Deze vernieuwing bood anderzijds wel de kans om de werking te herbekijken, te evalueren en bij te sturen. Enkele belangrijke aanzetten werden aldus reeds gemaakt.

1. Planning, opvolging, evaluatie

De planning van de activiteiten gebeurde op de vergaderingen van het Dagelijks Bestuur. De staf werkte de activiteiten verder uit op basis van regelmatig intern overleg. De werking rond bepaalde thema's en de georganiseerde activiteiten werden geëvalueerd door het Dagelijks Bestuur.

2. Medewerkersbeleid

Personeelwijzigingen

In maart 2004 werden de contracten van Bieke Machiels, de toenmalige coördinator, en Hendrik Sanctorum, toenmalig beleidsmedewerker, beëindigd. Frans Geys, eveneens beleidsmedewerker, ontving in 2003 zijn ontslag en zijn opzegtermijn liep nog verder tot in het najaar van 2004.

Op 1 april 2004 werd een nieuwe coördinator, Angela van de Wiel, aangenomen en een nieuwe beleidsmedewerker, Heidi Panken. Heidi Panken werkte halftijds van april 2004 tot november 2004. Sinds 1 december 2004 is zij voltijds in dienst. Eveneens werd een halftijdse administratieve medewerker, Sébastien D'Hose, aangenomen ter vervanging van het tijdscrediet dat opgenomen werd door Dorine De Brauwer.

De aanwervingsprocedure en het grote aantal sollicitanten bracht met zich mee dat binnen het Dagelijks Bestuur een grondige evaluatie en onderzoek plaatsvond over de profielen en de noden binnen de werking van het secretariaat.

Bij de aanvang van het contract van het nieuwe personeel werd een uitgebreide vergadering georganiseerd met het Dagelijks Bestuur en de volledige staf, waarbij de takenpakketten van alle medewerkers werden overlopen, geëvalueerd en, indien nodig, bijgestuurd.

Stagiaires

Tijdens de zomervakantie kreeg het secretariaat de hulp van een stagiaire rechten, Nurten Yilmaz. De faculteit rechten van de Universiteit Gent is recent gestart met de organisatie van vrijwillige zomerstages. Nurten Yilmaz vervoegde gedurende twee weken het secretariaat. Ondanks deze korte periode werd de stage door beide partijen als zeer positief ervaren.

Tijdens de periode september – oktober ging Delfine Meerschaert als stagiaire bij de Liga aan de slag. De stage paste binnen haar opleiding 'criminologie'. Ook deze stage werd positief

beoordeeld. De aanwezigheid van de stagiaire liet de Liga toe om één thema iets dieper uit te spitten, nl. de Basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden.

3. Financieel beleid

De Liga besteedde de nodige aandacht aan de begroting. Maandelijks werd door Anja Noyelle, de administratieve medewerker die instaat voor de boekhouding, een liquiditeitsplanning opgemaakt en voorgelegd aan het Dagelijks Bestuur.

4. Middelenbeleid

Eerst werden de bestaande middelen in kaart gebracht. Hoewel de financiële draagkracht zeer beperkt was, werden enkele aankopen noodzakelijk geacht om de werking te verbeteren. Een prioriteitenplan werd opgesteld, waarbij de meest dringende aanpassingen, voornamelijk op het gebied van infrastructuur, in 2004 werden gerealiseerd en waarbij de verdere noodzakelijke aanpassingen gespreid zullen worden over 2005.

In 2004 werd een computernetwerk gerealiseerd en kregen alle medewerkers toegang tot internet. Daarnaast werd in beperkte mate nieuw meubilair aangekocht. Via ECO-PC (tweedehands computers voor non-profit organisaties) werden twee computers aangeschaft, ter vervanging van de oude.

5. Interne organisatie

Sinds 1 januari 2004 heeft de Liga een nieuwe voorzitter, Jos Vander Velpen. De voormalige voorzitter, Paul Pataer, bleef evenwel actief binnen de Raad van Bestuur, alsook binnen het Dagelijks Bestuur.

Naar gewoonte vergaderde de Raad van Bestuur ook in 2004 maandelijks.

Het Dagelijks Bestuur bestond in 2004 uit: Jos Vander Velpen, Paul Pataer, Hans Claus en Hans Lammerant. De vergaderingen van het Dagelijks Bestuur vonden gemiddeld tweewekelijks plaats in aanwezigheid van de beleidsmedewerkers.

Op de Algemene Vergaderingen werden jaarplan/begroting en jaarverslag/jaarrekening besproken.

Naast deze vergaderingen op bestuursniveau werd regelmatig intern overleg gepleegd binnen de staf. Aan het begin van de week vond telkens een stafvergadering plaats en in de loop van de week volgden enkele informele overlegmomenten.

6. Networking

De Liga zette haar reeds bestaande samenwerkingsverbanden voort, o.m. met de Internationale Federatie voor Mensenrechten (F.I.D.H.). De Liga was tevens lid van de

Federatie van Werkgevers van Sociaal-Cultureel Werk (FWSCW, nu Sociare) en woonde regelmatig de werksoort-vergaderingen bij van de Federatie van Organisaties van Volksontwikkelingswerk (FOV).

De Liga onderschreef verschillende platformen, petitie's en acties. Zo maakte de Liga onder meer deel uit van het Forum Asiel en Migraties en van het Platform Wonen.

De samenwerking met onze franstalige zusterorganisatie, de Ligue des droits de l'Homme, werd verstevigd. De grote lijnen werden uiteengezet op een overleg tussen de voorzitters van beide Liga's. Daarnaast worden de maandelijkse vergaderingen van de Raad van Bestuur van de Ligue bijgewoond door Lode Van Outrive, bestuurder van de Liga. Op die manier is er elke maand een uitwisseling van informatie over werkingsthema's, activiteiten en acties. Verder vonden enkele overlegvergaderingen plaats tussen de secretariaten van beide Liga's. Betreffende federale thema's werd zo veel mogelijk samengewerkt. Zo werden bv. drie gezamenlijke persconferenties georganiseerd, er werd een informatievergadering belegd voor parlementsleden, een alternatief rapport voor het VN-Mensenrechtencomité werd opgesteld, een gezamenlijke gerechtelijke procedure werd opgestart tegen de antiterrorismewet, enz.